Ч. 136 (13.375). Львів, понеділок 29. травня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Свято відкриття нагробника Івана Франка.

Промова Василя Мудрого, виголошена на Личаківському цвинтарі 28. травня 1933 р. при відкритті нагробника.

Останні десятиліття 19-го віку зазначилися в збірному житті українського народу живою працею над викоруванням власного національного обличча, над переформуванням розбудженої не так давно зі сну української етнографічної маси у свідому своїх історичних цілей та завдань націю. Могутнє слово Шевченка, стихійна сила його пророчих пісень і літературна творчість його безпосередніх наслідників заворушили і полонили національне почування народу, оживили і загострили національний інстинкт. Одначе самого національного почування, що проявлялося тоді у формах патетичної романтики, так само сліпого життєвого інстинкту було за мало, щоби український нарід міг знов активно вступити на круті шляхи історії та покермувати там своєю долею. Розбуджене національне почування та стихійну тягу народу до власного, питомого життя треба було глибоко уґрунтувати, а крім того доповнити і завершити цілою низкою культурних здобутків, передовсім кристалізацією свідомої волі народу до індивідуального самовияву в усіх ділянках духового життя та матеріяльної культури.

Зрозуміли це найкращі сини нашого народу в останніх десятиліттях минулого віку і взялися за велитенську працю. Між ними на перше, провідне місце вибився син сільського коваля з Нагуєвич — Іван Франко, що став провідником і керманичем душ сучасного йому і дальших поколінь. На переломі 19-го і 20-го віків засяяв його дух на українському небосклоні як огняний стовп, що вказував шляхи міліонам. Іван Франко був тим, який

„Все, що мав у житті, він віддав
Для одної ідеї.
І горів і ломів і страждав
І трудився для неї.“

Не сприяла йому в особистому житті доля і не можна сказати, щоби ним надто опікувалася по смерти. Бож подумати тільки, що по смерти І. Франка треба було спершу аж цілих пять років, щоби його тлінні останки перенести з чужої, позиченої гробниці до власної. Потім треба було ще дванацять років на те, щоби на цій гробниці станув гідний памятник. Словом цілих сімнацять років треба було на те, щоби діждатися саме теперішньої хвилини відкриття нагробника, який для сучасного і майбутніх поколінь символізував би велику постать Покійника і його праці для української культури. Цеж спочиває під тим нагробником чільний каменяр нашого національного поступу, провідник тих нечисленних каменярів, про яких співав:

„Нехай прокляті ми і світом позабуті!
Ми ломимо скалу, рівняем правді путі.
І щастя всіх прийде по наших аж кістках“.

Ніякі, ні чужі ворожі, ні свої темні сили, ні тюрми, ні переслідування не спиняли цього великого каменяра ломити скалу темряви, пересудів, національного назадництва, ренегатства та некультурности у нашому народі. Повний віри у перемогу правди, не випускав ні на хвилину молота з рук і вливав цю віру в серця інших:

„Лупайте скалу! — кликав — нехай ні жар ні холод
не спинить вас! Зносіть і труд і спрагу й голод.
Бо вам призначено скалу сесю розбить“

У такій надлюдській праці та боротьбі за поступ і правду шукав виключно тільки заспокоєння свого громадського і суспільного сумління, бо передовсім громадські та суспільні справи були гідними виповнити зміст його життя. Він був переконаний, що хоч

„Суспільна праця довга, утяжлива
За теж вона плідна, та головно — вона
Одна лиш може заповнить без дива
життя людини, бо вона одна
всіх сил, всіх дум, чуття, стремлінь людини
жадає і їх вичерпує до дна“

Ясно, що хто так розумів життя і такі ставив до нього вимоги, в того було або дуже мало, аб зовсім не було місця на заходи для уґрунтування особистого щастя та забезпечення особистих вигод. Франко жив і працював для інших, а особисто — приватні справи стояли в нього на задньому далекому пляні. Вони були в тіні. І тому він каже про своє життя:

„Я згадую минулеє життя
спокійно та без радости, без туги;
Одно із него виніс я чуття,
Що я не був у нім щасливий, други“.

Здавалось би, що тепер сімнацять років по смерти Франка, коли для всіх очевидною, наглядною стала велитенська історична його роля в українському житті; здавалось би, що саме тепер, коли між нами нема ні одної одиниці, що не малаб на собі його „духа печаті“; здавалось би, саме тепер, ми всі без ріжниці віку та суспільно-політичних поглядів, повинніб зєднатися біля його духової спадщини та віддати його памяті гідну і заслужену пошану. Здавалось би, що саме тепер повинен нас усіх палити сором за те, що перетерпів великий Покійник несправедливо від нашихже деяких ґруп громадян за життя.

Здавалосьби... але тільки здавалось би. Бо й тепер ми є свідками деяких спроб, що правда незначних, ізолювати світлу його спадщину від нашого народу, або бодай ослабити її вартість в очах суспільности. Це з одної сторони. А з другої сторони ми бачимо і такі спроби, щоби змонополізувати Франкову духову спадщину для чисто групових та гурткових цілей. Але даремні та марні ці спроби. *Франкова духова спадщина належить безспірно до цілої української нації.*

Франко поет, Франко письменник, Франко учений, Франко педаґоґ і Франко громадський діяч усе промовлятиме переконуючо та безпосередньо до кожного українського серця, до кожної української душі і буде їх полоняти своєю силою та красою.

Коли Франкові за життя зробив був захований із псевдонімом скептик заміт, що Франко, мовляв, не ґеній, то він на це відповів:

„Я не ґеній, синку милий,
Тим ніколи й не хваливсь;
Працював, що було сили
Перед сильним не хиливсь;
. . . .
Я для ґеніїв грядучих
Поле дикее орав,
Шлях серед хащів найпущих
Просікав і протинав...“

Франко дав гідну відповідь за такий нескромний та дивоглядний заміт. Але сам факт народження того роду заміту кидає ярке світло на незвичайні трудноці творчої праці Франка в тодішніх наших відносинах. Не місце нам тут вглиблятися в істоту цього заміту. Одначе тепер, з перспективи часу можна нам спитати як тих, що колись цей заміт підносили так і тих, що тепер його піттримують: А кимже був той, що клав підвалини під культурний розвиток українського національного життя; ким був той, що популяризував та защіплював на всеукраїнському і зокрема галицькому облогі найкращі зразки европейської культури, ким був той, що своїми літературними творами, своїми науковими дослідами і взагалі своєю працею піттягав нас до рівня культурних народів заходу? І кимже накінець був автор Мойсея, Панських жартів, Каїна, Вишенського, Зівялого листя, бориславських оповідань і численних-численних інших мистецьких творів, що стали перлинами нашого письменства і перейшли до скарбниці загальнолюдських духових надбань.

Іван Франко буде все яснітн на нашому овиді не тільки як велитень духа, але передовсім як феномен праці. Коли уявимо собі, що сам спис усіх творів і праць Івана Франка може заповнити великий, кільканацятиаркушевий том, то зрозуміємо що це була надзвичайна на нашому ґрунті поява ґеніяльної, навіть у самій механіці праці, людини:

Пісня і праця — великі дві силі!
Їм я до скону бажаю служить;
Череп розбитий — як ляжу в могилі
Ними лиш зможу й для правнуків жить.

Важку і безперервну працю осолоджував собі і не тільки собі, але й іншим, які працювали, піснею, але не легкою, забавною піснею, а піснею повною вогню, що запалювала, що підбадьорувала, що підносила на дусі, що кріпила віру в перемогу ідеї, для якої працював. Франко вірив і інших навчав, що

— — — „слова-полова,
але огонь в одежі слова —
Безсмертна, чудотворна фея“,
Правдива іскра Прометея“.

У кожну свою пісню, у кожну поему заклинав він іскру Прометея, яка находила у свою чергу відповідний ґрунт у душах тисячів його слухачів і наслідників та розжарилась до вічного невгасаючого прометеївського вогню.

Колись Франко в одній поезії характеризував свою українську сучасність ось як:

„Давно забута рать у забутій спить могилі,
І Ігор спить і з ним все племя соколине;
Лиш крик поета ще лунає в дивній силі,
А кров із наших ран все рине, рине, рине...“

До нашої сучасности ця характеристика вже невповні підходить. Бо захоплений огневим словом поета, запліднений його прометеївськими іскрами наш нарід накінець підхопив був такий момент в історії, який Франко підготовляв і про який співав у пророчому надхненні:

„Та прийде час і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним Морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі...“

Був момент, у якому здійснився був цей заповіт Франка. Але його нема.

„Ні, нема! І стало те „нема“
Мов жах смерти холодний;
Чують всі: щезло те, без чого
Жить ніхто з них не годний.“

І в усіх нас на очах і в усіх наших серцях живе тепер „не давно забута рать у забутих могилах“, не „рать Ігоря“ з досвітків нашої історії, а „соколине племя“ нових синів української землі, дітей двацятого віку, українських громадян вирощених і вихованих на культурі Івана Франка. Але й не все це „племя соколине“ в могилі, не вся новочасна українська рать наложила головами за національні ідеали. Бо велика, велика її більшість живе. Вона освятила ці ідеали своїми трудами та кровю і носить їх у своїх серцях, у своїй крови, носить їх випаленими тугою та горем у своїх душах.

І тому, відкриваючи нині від Комітету Будови нагробник Іванові Франкові та передаючи його українському громадянству, нехай мені вільно буде підкреслити, що цей нагробник здвигнула великому громадянинові і поетові вся українська живуча рать: та сама рать, що боролась і гинула за його ідеали, що томилась і крівавилась на всій широкій, українській землі за здійснювання його заповітів; та сама рать, що йшла і йтиме у „мандрівку століть з його духа печаттю“; та сама рать, про яку він писав:

„І підуть вони в безвість віків,
Повні туги і жаху,
Простувать в ході духові шлях
І вмирати на шляху.“

Франкові свята у Львові.

Торжественна панахида за душу пок. Ів. Франка.

В суботу 27. травня, на передодні сімнацятих роковин смерти найбільшого поета Галицької Землі пок. Івана Франка, відправилася заходом Комітету будови памятника поетові в 9-тій годині ранку у Волоській церкві торжественна панахида за його душу. Панахиду попередила читана Служба Божа. До панахиди станули: о. крил. Дамян Лопатинський, парох Волоської церкви, о. мітрат В. Базюк, о. радн. Громницький, о. радн. Дзерович та о. радн. Василів. Співав прегарно хор „Сурма" під диригентурою І. Охримовича. Церква була виповнена вщерть представниками всіх наших організацій та установ, делегатів з краю та із Закарпаття. Між учасниками панахиди бачили ми і членів найближчої родини Покійника.

—o—

До похоронів о. Александра Стефановича.

У вчорашньому звідомленні про похорони о. Александра Стефановича пропущено між промовцями на цвинтарі назвище посла Дмитра Великановича, який попрощав Покійного від Української Парляментарної Репрезентації і від Центрального Комітету УНДО.

Польсько-радянські взаємини.

У Варшаві скінчилися польсько-радянські переговори в справі радянських замовлень у польських залізних гутах. Більшовики замовили поверх 100.000 тон заліза на 30 міліонів зол. з речинцем виконання до кінця ц. р.

—o—

Комуністична партія в Австрії розвязана.

ВІДЕНЬ, 27. V. ПАТ. У звязку зі ствердженням нелегальної діяльности комуністичної партії в Австрії, рада міністрів на вчорашньому засіданні рішила розвязати комуністичну партію на цілій території держави. Політична поліція дістала наказ перевести докладно і швидко це рішення.

Жидівське громадянство і свято Івана Франка.

Львівська „Хвиля" у своїм числі з 28-го ц. м. принесла довгу статтю про І. Франка свого співредактора **Абрагама Брата,** доброго знавця українських справ. Деякі місця з тієї гарної статті варт перекласти.

„Пієтизм, з яким даний нарід ставиться до своїх творців, це міра його культурного рівня та ролі, яку відограє або бажав би відограти в рідні цивілізованих суспільностей. Відношення української суспільности до Івана Франка не може бути таким мірилом. Бо серед зовсім виняткових обставин довелося йому дати вислів пошани, на яку той геніяльний мистець українського слова і співець долі та недолі свого люду так добре заслужив собі.

„Прірва спричинена смертю Івана Франка у культурному житті области нашого краю досі не заповнена. І коли нині український нарід складає поклін памяти великого заступника і оборонця поступу, палкого борця за краще та ясніше завтра для своєї суспільности, жиди приєднуються до тієї маніфестації, шануючи в особі Франка того, що вже в 80-их і 90-их роках минулого століття один з перших зрозумів визвольні ідеї жидівського народу, що рветься до волі з пут неволі та кайдан гетта.

„Франко один із перших заблистів тоді в нас своїм ширшим світоглядом. Його великий ум відкрив перед ним пробуджені течії новітньої літератури та західньої культури. У тих часах, коли вся славянська література в краю, однаково польська як українська, оберталася ще в тісних рямцях, Іван Франко один з перших, словом і письмом, підніс бунт проти гнету, вказуючи шлях як пробитися крізь темряву.

„Нанизавши взаємини з цінностями західньої культури та літератури, закоханий у клясичному письменстві, з якого низку творів засвоїв українській мові, відчиняє він шлях українській літературі пробудженій до нових джерел і можливостей нового розвитку.

„У краю єднається він з найяснішими умами, працює над українською народньою просвітою, організує ряд поступових культурних станиць і осередків вільної думки, що має на меті боротися з темнотою і пасивністю українських мас, що спали тоді політичним і суспільним летаргічним сном.

„Діяльність Франка — така всестороння, багата та ріжноманітна, що питання, чи він більший поет, учений, політик чи суспільний діяч, на завсіди полишиться уже отвертою справою.

„У жидівській справі заперечує він асиміляцію. У противлежності до своїх попередників, він перший вводить до української літератури, жидівський елемент з позитивного становища. Негативному типові арендаря (як досі виведеному в українській літературі) протиставляє додатні вартості жида-людини. У „Жидівських мельодіях" находимо фрагменти з жидівського життя, повні апотеози нпр. жидівської материної любови („Сурка"). З усіх інших творів пробивається нота співчуття для гнобленого духово та політично жидівського народу.

„Найвище поетичне слово виспівав Франко у „Мойсею", поемі невимовної краси та з чарівними палестинськими образами.

„Жидівська суспільність, що памятає ролю Івана Франка як піонира поступу та страждальника за свої переконання для добра всіх гноблених і для оборони пригнетених, приєднується до доземного поклону у маніфестації для вшанування великого духа".

—o—

Конфіската комуністичного майна.

БЕРЛІН, 27. V. ПАТ. Кабінет міністрів прийняв учора між іншим закон про конфіскату всього майна комуністів. Постанова спирається на арт. 40 карного кодексу, що передбачує конфіскату на випадок злочину державної зради. Тому, що комуністична діяльність вважається державним злочином, каже урядовий комунікат, переводиться конфіската всього майна комуністів.

Кривава сутичка під Інсбруком.

Як повідомляють віденські часописи, під Інсбруком прийшло 25. ц. м. до кривавих сутичок між гітлерівцями і Гаймверою. Обі сторони мають тяжко ранених.

—o—

Перемиря на Далекому Сході.

ТОКІО, 27. V. ПАТ. В північному Китаю відпружилася ситуація наслідком провізоричного японсько-китайського перемиря. Формального підписання перемиря дожидають 29. ц. м.

Китайські війська мають на основі обосторонної умови відійти на південь від лінії, що лучить Лю-тай і Ен-чін крізь Нін-го, Паотін і Тунчав. Японські війська не переступлять тієї лінії в південному напрямі.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ТРАВНЯ 1933.

СТЕФАН ЦВАЙҐ. 6)

ҐУВЕРНАНТКА.

(Докінчення).

Рано встають дуже вчасно. З гарними повними трояндами в легко тремтячій руці, стукають до дверей панни Ельзи, але ніхто їм не відповідає. Думають, що вона ще спить і обережно всуваються до середини. Але кімната пуста, ліжко нетикане. Все довкола лежить розкидане безладно, на темній скатерті на столі біліє кілька листів. Діти перестрашуються. Що сталося? — Я йду до мами — каже молодша рішучо. Зухвало, з потемнілими очима, без дрібки страху стає перед мамою і питає: — Де є панна Ельза?

— Вона певно у своїй кімнаті — каже мама, остовпіла.

— Її кімната пуста, ліжко нетикане. Вона мусіла відійти ще вчора вечором. Чому нам ніхто нічого не сказав?

Мати зовсім не запримічує злого, визиваючого тону. Вона зблідла і йде до батька, який потім скоро зникає в кімнаті панни Ельзи.

Він довго не вертається. Дитина стежить впертим, гнівним поглядом за мамою, по якій слідно велике схвилювання. Мама мовби не має відваги стрінутися очима з тим поглядом.

Втім виходить батько. Він аж сірий на обличчі, в руці несе лист. Іде з мамою до кімнати і там потихо з нею говорить. Діти стоять під дверми і нараз не мають вже відваги підслухувати. Вони бояться гніву батька, який виглядає тепер так, яким вони його ще ніколи не бачили.

Їх мама, яка виходить з кімнати, має заплакані очі і збентежений погляд. Діти, якби відштовхнені її тривогою, несвідомо ідуть напроти неї і хотять знову її питати. Але вона каже твердо: — Ідіть зараз до школи, вже пізно.

І діти мусять іти. Як у сні сидять там чотири години і ні слова не розуміють. Як буря летять назад до дому. Там все по старому, лише мов би якась страшна думка переслідує людей. Ніхто нічого не говорить, але всі, навіть слуги, мають щось дивного у погляді. Мама виходить напроти дітей. Так якби приготовилася їм щось сказати. Зачинає: — „Діти, панна Ельза не прийде вже, вона..."

Але не має відваги говорити далі. Так розярено, грізно і небезпечно всверлилися в неї погляди обоїх дітей, що вона не важиться сказати їм неправду. Вона обертається і йде геть, втікає до своєї кімнати.

Пополудні зявляється нараз Оттон. Його прикликали, до нього є лист. Також і він блідий. Приголомшений не може знайти собі місця. Ніхто з ним не говорить. Нараз бачить обоє дітей, причаєних в кутку і хоче з ними привитатися.

— Не доторкайся до мене! — каже одна, здригаючися від огиди. А друга плює перед нього. Збентежений, стурбований, блукає ще якийсь час по хаті. Потім зникає.

Ніхто не говорить з дітьми. Вони самі не обмінюються ні словом. Бліді і розгублені, мандрують без спочинку, як звірята у клітці, по кімнатах, стрічаються разпораз, дивляться собі у заплакані очі і не говорять ні слова. Тепер вони знають уже все. Вони знають, що їх оббріхали, що всі люди можуть бути злі і підлі. Вони й люблять уже своїх родичів, не вірять уже в них. Знають, що до жадного з них не можуть уже мати довіря, що тепер звалиться на їх вузькі плечі весь тягар страхітного життя. Немов у якусь пропасть скотилися з веселої безжурности свого дитинства. Ще не годні схопити жахливости того, що коло них сталося, але їх думка задихається з ним і грозить їх задавити. Гарячковий жар лежить на їх лицях, очі кидають злий, розярений погляд. Немов замерзлі у своїй самоті, снуються сюди і туди. Ніхто, навіть родичі не важаться з ними говорити, так страшно дивляться на кожного, їх безустанна мандрівка по кімнатах дає вислів тому зворушенню, яке кипить у них. І якась страшна єдність є у них обох. Хоч вони не говорять зі собою. Мовчанка, непроникнута, без запиту мовчанка, потайний, замкнений біль без крику і без сліз робить їх чужими для всіх і небезпечними. Ніхто не зближається до них, доступ до їх душ відтятий, може й на довгі літа. Вони стали ворогами для всіх, усі довкруги відчувають це, і то рішучими ворогами, які не вміють уже прощати. Бо від учора вони вже більше не діти.

Цього пополудня вони стають старшими, на багато літ. І аж як потім вечором вони знову самі у своїй кімнаті, будиться в них дитячий страх, страх перед самотою, перед привидами вмерлої, а врешті повний прочуття страх перед незнаними річами. У загальній метушні слуги забули напалити у їх кімнаті. Тож тремтючи від зимна, всуваються обі до одного ліжка, обіймаються міцно худими раменами і притискаються до себе дрібними, ще нерозцвилими тільцями, якби шукали в себе помочі перед своїм страхом. Все ще не відважуються говорити зі собою. Але тепер молодша врешті заноситься плачем, а старша розпучливо ридає за нею. Тісно обнявшися, плачуть, зливають свої обличча теплими, зразу повільними сльозами, що щораз швидше скапують, плачуть груди при грудях, підхоплюють взаємно пориви ридання і здригаючися віддають їх одна другій назад. Обі вони — один великий біль, одно ридаюче тіло у темряві. Уже не за панною Ельзою вони плачуть, не за родичами, які тепер для них страчені, але стрясає ними нагальний жах перед усім, що дальше буде на цьому незнаному світі, в який вони сьогодні кинули перший перестрашений погляд. Вони чують страх перед життям, до якого вони тепер доростають, перед життям, що стоїть перед ними темне і грізне як темний ліс, який мусять перейти. Щораз мрячніше стає їх заплутане почування жаху, майже сонним стає щораз тихіший їх плач. Їхні віддихи зливаються тепер лагідно зі собою, як передтим їхні сльози. І так вони вкінці засипляють.

—o—

Зносять паритет золота в Зл. Державах.

ВАШИНГТОН, 27. V. ПТ. Предсідник банкової комісії Стіґаль зложив у порозумінні з президентом Рузвельтом у палаті репрезентантів проєкт закона, що зносить паритет золота. Мотивуючи проєкт, предсідник комісії заявив, що він позволить довжникам Зл. Держав сплачувати всякі довги якиминебудь обіговими засобами, признаними у Зл. Державах. Тим чином закон управнює сплату довгів доляровими банкнотами. Закон, внесений за почином Рузвельта, має на меті запевнити повну свободу Зл. Державам на світовій господарській конференції.

НЮ ЙОРК, 27. V. ПАТ. „Нюйорк Таймс" здогадуються, що скасування золотої клявзулі обійме зобовязання, яких загальна скількість перевищає 100 міліярдів долярів.

—o—

Іван Мештрович.

Прага, 18. травня 1933.

На Градчанах, у найкраще положеній дільниці старої Праги, в стильовім замку Бельведер, звичайно для публики неприступнім, відчинили виставу хорватського різьбара Івана Мештровича. Виставу перевезли з Парижа, де вона була розміщена в палаті „Же де Пом", але для Праги її ще збільшили та доповнили багатьома творами. Відчинення вистави відбулось у приявї вищих урядових діячів, представників дипльоматичного корпусу, мистецького й літературного світу; промови міністрів і послів передали через радіо у широкий світ: Словом, до 16. липня вистава Мештровича стає одною з найбільших мистецьких і товариських атракцій Праги, може навіть найбільшою.

Хто трохи стежив за розвитком міжнароднього мистецького життя в останніх десятиліттях, той знає, що імя Мештровича має велику вагу в мистецькім світі. В Англії і в Америці його давно знають, і в Парижі як і в його рідним краю, в Югославії, його поважають нарівні з найбільш заслуженими культурними діячами нації. Найпізніше докотилась його слава до середньої Европи й до славянських земель. Що правда, в Празі він уже був двічі, моделював тут президента Масарика й взагалі навязував звязки з тутешніми міродайними колами. Але середня Европа й особливо славянський світ пізнає Мештровича якслід щойно тепер, завдяки отсій праській виставі. У довгім реєстрі заслуг повоєнної Праги перед славянським світом це буде одна з найбільших і найпозитивніших.

Мештрович — один з найвидатніших різьбарів сучасности. Досить пройтись по виставі й хоч побіжно оглянути виставлених тут 70 різьб і 26 рисунків, щоб переконатись, що із мармору, дерева, бронзи й паперу промовляє до нас великий дух, який втілив у собі духову квінтесенцію старого й нового, чужого й рідного світу. Характер його мистецтва не революційний, він не зачинатель, а завершитель, він не може створити школи, бо в його напрямі нема куди далі йти. Але як синтеза того, що дали його попередники у різьбі, мистецтво Мештровича викликає до себе щирий і глибокий подив. Тут перепрацьовані й творчо виявлені мистецькі елементи Єгипту, Геллади, Риму, доби Відродження, школи Родена — само собою виявлені індивідуально, на свій особливий штиб, своєю власною мовою, навіть із додержанням свого національного відтінку, бо всі ці черниці, матері, єпископи навіть біблійні постаті — це балканські орли й орлиці, з їх гордою поставою, сміливим поглядом і прегарно модельованим тілом.

Ця могутня синтеза цілої цивілізації, може навіть кількох цивілізацій є ділом рук 50-літнього мужчини, невисокого росту, чорнявого, з невеликою бородою й чималою лисиною, з карими, замріяними очима. Селянська дитина, він сам вибився в люди, багато працював над своєю загальною освітою, впертою працею досяг верхів сучасного знання. Про надлюдську працьовитість Мештровича найкраще свідчать його різьби з дерева, які займають цілий другий поверх вистави. На тих десять величезних деревяних релєфів, що він вирізьбив за 1917 рік, інший мусів би поратися десятиліття. А всі твори цієї вистави охоплюють ледве 20 літ, бо коли відкинути два твори з 1910 року, то всі інші зроблені в добі 1914—1932. Перед такою працьовитістю доводиться схилитись у найглибшій пошані, особливо як взяти на увагу, що Мештрович творить здебільшого в ґрандіозних розмірах; його Христос, його Мойсей, його жіночі постаті — це все різьби, які далеко виходять за межі нормального людського росту.

Для своєї батьківщини Мештрович створив цілу низку памятників у Білгороді, Спліті, Загребі. Ці твори можна бачити на виставі в добрих фотоґрафіях, а подекуди в малих моделях. Цю працю треба поставити на рахунок останніх десяти літ. Скільки ця людина працює й який безмірний запас душевних сил вона мусить мати!

Вистава Мештровича може дати духову поживу людям найріжнійших уподобань і напрямків. Національний політик, мистець, педаґоґ, психольоґ — кожен тут знайде щось цікавого й корисного для себе. Але в першій мірі вистава одна з маніфестацій чистої краси і мистецький білянс одного із етапів сучасного цивілізованого людства.

М. Г.

За океаном.

Курси для персоналу Українського Павільону на Світовій Виставі у Шикаґо.

У звязку з відкриттям Світової Вистави, а разом з нею й Українського Павільону, Українська Виставова Корпорація зорґанізувала в Шикаґо спеціяльні курси для українських дівчат. Павільон буде отворений кожного дня від год. 10-ої рано до 12. вночі. Цілий час у кожнім відділі Павільону буде спеціяльний персонал до демонстрування експонатів, давання пояснень, продажі памяток і т. ін. Вище згадані курси мали саме на меті уформувати такий персонал. З цією метою отворено курси української географії, історії, народнього мистецтва у всіх його галузях, чистого мистецтва й економічного життя України. Курси відбувалися вечорами при великім напливі охочих працювати в Українськім Павільоні. Викладали на курсах: д-р Омелян Тарнавський (історія України), п. Степанія Чижович (народне мистецтво), п. Маруся Бек (географія України), п. Степан Куропась (економічне життя), проф. д-р Сушко (новітне мистецтво України). Персонал вишколений так, щоб кожний відвідувач Українського Павільону міг дістати всі найголовніші інформації про Україну та її життя, чи то в мові українській, чи в англійській. Позатим у Павільоні все будуть присутні висококомпетентні знавці з усіх галузей українського життя, які будуть стояти до диспозиції гостей, котрі бажали би собі повніших і докладніших інформацій у якійнебудь українській справі. Виставовий персонал убраний у відповідні українські строї.

Незадоволений польською фільмою — хвалить українську виставу.

Фільма „Ноц лістопадова", яку виробили в Польщі для зображення польських патріотичних змагань з часів царського режіму і польського повстання з 1848 року, а яку привезли до Америки і виставили в малій салі Карнеґі, не викликала прихильного настрою ні серед публики, ні серед критиків. Джан Коген, фільмовий критик газети „Ню Йорк Сан", каже, що вона зле виконана навіть технічно, що фотографії невиразні, а завязка неінтересна. Він завважує, що єдиний польський причинок до фільмового мистецтва в Америці є лише Поля Неґрі. Неначе противенством до цієї критики є довша стаття другого фільмового критика, Еллена Крілмана, поміщена в „Ню Йорк Сан" з 3. V. про фільму в „Раксі". Одначе критик лише переходить саму фільму, а зате довше зупиняється над артистичними додатками, за які постарався теперішній управитель театру „Раксі", Геверд С. Кулман. Крілман розпочинає свої завваги від української вистави, приміщеної в мецаніновій ґалерії, і каже, що її відвідують маси народу. Признав помисловість управителя у введенні цієї новости для притягання публики до театру. Згадує також про український хор, який виступає в „Раксі" вечорами.

Український Хор міста Шикаґо знову на „Нишенел Бродкестинґ Компані".

Український Хор міста Шикаґо під управою п. Юрія Бенецького виступив у радіоконцерті через N. B. C., який відбувся 6. травня в год. від 2.30 до 3. пополудні. Хор відспівав українські й англійські пісні. Програма була подана в американській пресі.

Зібрання українців і підкарпатських русинів у Мек-Еду.

В Мек-Еду відбулось 13. V. перше річне зібрання Т-ва „Арус", до якого належать українці і підкарпатські русини центральної Пенсилвенії. Зібрання було в салі греко-кат. церкви св. Івана, а вечором відбувся бенкет, на якому промовляв як почесний гість конґресмен Френклин Бромм. Товариство має вже 500 членів. До нового уряду товариства війшли: адв. Юрій Пугак з Гейзелтон, голова; адв. Іван Сквір з Мек-Еду, перший заст. голови; адв. Володимир Ґлова із Шамокин, другий заст. голови; адв. Микола Дено із Скрентон, третій заст. голови; п-а Юстина Скарлос, четверта заст. голови; Андрій Ґарбер із Вилкс Беррі, пятий заст. голови. Заступники голови є провідниками товариства у своїх округах.

В Зелені Свята.

Похід на стрілецькі могили 4. і 5. VI. п. р.

Неділя 4. червня на Янівський цвинтар.

Збірка всіх церковних процесій, брацтв, шкіл, установ, хорів, вінців, прапорів та всього громадянства точно в год. 14.30. на поданих у долі місцях.

Процесії церков:

ОО. Василіян, св. Пятниць, св. О. Миколая стають у вул. Краківській і на розі вул. Скарбківської в тім порядку, в якім прийдуть.

Успенської, ідучи вул. Руською та Ринком, стає коло Народньої Торговлі.

Петра і Павла та СС. Василіянок стає в Ринку поруч крамниць Ціппера та Вінклера.

Арх. св. Юра задержується у вул. Міцкевича на розі вул. Браєрівської в год. 3-ій.

Преображенської в оба дні замикає похід.

Делеґації з вінками установ уставляються на пл. св. Духа попри Скарбову Палату за вінками Т. О. В. М. та УГА.

Школи: у вул. Рутовського в тім порядку: народні школи хлопячі і дівочі, середні школи мужеські, середні школи жіночі, торговельна школа „Просвіти". Поодинокі школи стають чвірками в кольонах у тім порядку, в якім прийдуть.

Всі установи, делеґації, прапори та все українське громадянство **чвірками** у вул. Краківській.

Хор Т-ва „Сурма" і „Бандуриста" стає за вінцями.

Студентство збирається на пл. св. Духа **точно в год. 14.15.**

Понеділок 5. червня на Личаківський цвинтар.

Установка та сама, що в неділю, з тим, що процесія арх. церкви св. Юра, йдучи вул. Гетьманською, стає у вул. Корняктів, а процесія церкви св. Петра і Павла в год. 3-ій чекає на похід при цвинтарній брамі у вул. Пекарській.

В суботу 3. червня відправиться в церкві св. Юра в год. 9.30 торжественна Служба Божа по поляглих членах УГА.

Львівська Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил.

—o—

ПАКТ 4-х РОЗБИВАЄТЬСЯ ОБ СПРОТИВ АНГЛІЇ.

ПАРИЖ, 27. V. ПАТ. Предсідник комісії закордонних справ сен. Беранжер на засіданні сенату здав звіт із розмов із премієром Даладієром і міністром закордонних справ Бонкуром у справі пакту 4-х. Підкреслив, що нова редакція пакту викликає ріжні застереження. З дискусії виходить, що заключення пакту 4-х розбиваєтся об спротив Англії, яка не хоче ввести до тексту проєкту рішучої клявзулі в справі санкції проти напасника.

ПОТРІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 27. V. ПАТ. Керманич т. зв. німецького фронту преси д-р Лео, після того як приїхав до Кельну, сказав, що система корпораційно-станової репрезентації в Німеччині складатиметься з трьох частин. Першим стовпом буде конгрес нац.-соціялістичної партії як політичний чинник. Біля нього стоятиме господарський парлямент, що буде стовпом господарського життя, а над тими двома стовпами стоятиме великий сенат під кермою провідника Адольфа Гітлера.

ЖИДІВСЬКА НЕВДАЧА В ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 27. V. ПАТ. Заповіджена на нині дебата над положенням жидів у Німеччині на основі петиції Бернгайма з німецького Гор. Шлеська не відбулася, коли вчора пізним вечором німецька делегація одержала з Берліна — мабуть від Гітлера — відкинення рапорту, приготованого представником Ірляндії в характері справоздавця.

Зачувати, що німецький уряд поручив свому делегатові, щоби старався, щоби Рада приняла лише до відома вчорашню заяву Келера, яка намагається зясувати справу так, що нарушення міжнародніх зобовязань у Німеччині сталося не наслідком самого німецького законодавства, лише наслідком хибної інтерпретації підрядними органами.

Щоби здобути час для дальших переговорів із німецькою делегацією, Рада просила відложити справу до понеділка. Поль Бонкур, який нині їде до Женеви, вернеться в понеділок і візьме участь у дебаті. Дискусія над рапортом ірляндського справоздавця заповідається дуже цікаво.

НА СХ.-КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ ЩОРАЗ ГІРШЕ.

МОСКВА, 27. V. ПАТ. З Хабарівська повідомляють, що положення на сх.-китайській залізниці щораз гірше. Грабіжі та напади зорганізованих ватаг на зал. стаціях щораз частіші. Рівночасно повторюються випадки переходу на бік хунхузів манджурських відділів, призначених до охорони зал. стацій. Тому що зовсім нема безпеки багато зал. стацій на цьому шляху зовсім покинуті. 26. ц. м. частина залоги стації Кан-Тао-Кес-Ці збунтувалася та піддалася напасникам.

ПЕСИМІСТИЧНІ ВІСТКИ З РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 27. V. ПАТ. Із розбройної конференції в Женеві прийшли до паризької преси песимістичні вістки. Англія та Зл. Держави стараються виминути справу морських зброєнь і пересунути точку тяжости нарад до справи сухопутних зброєнь. У женевських колах думають, що ніщо нового не станеться до 12. червня, себто до дня відчинення всесвітньої економічної конференції. Америка й Англія почали балачки на тему морських зброєнь. Вони можуть потревати довший час. Ця справа може спинити дальший хід нарад розбройної конференції.

ПАРИЖ, 27. V. ПАТ. Аґ. Аваса повідомляє з Вашингтону, що през. Рузвельт розмовляв телефонічно з мін. Саймоном. Президент висловив затрівоження в звязку з теперішнім станом розбройної конференції та сказав, що коли конференція розібється, то Зл. Держави зголосять повне дезінтересма в европейських справах. Президент передав теж Саймонові, щоби для посунення справи вперед Англія зложила таку саму заяву.

ФРАНЦІЯ МУСИТЬ ЗАПЛАТИТИ.

ПАРИЖ, 27. V. ПАТ. З Вашингтону повідомляють, що през. Рузвельт сказав американським журналістам, що французький уряд незалежно від переговорів у справі воєнних довгів, які має в Зл. Державах, мусітиме безоглядно заплатити рату 15. грудня.

ҐАНДІ ГОВОРИТЬ ТИХЕНЬКО.

Льондонські часописи повідомляють із Бомбаю, що в понеділок кінчиться третій тиждень Ґандієвої голодівки. Стан Ґандія, що не приймає поживи вже 18 днів, назагал вдоволяючий; він щоправда ослаблений та може говорити лише тихенько. Всеж лікарі вірять, що Ґанді видержить голодівку. Зате треба буде бодай 6 тижнів, щоби вернув до здоровля.

СВЯТОЧНЕ ЗАСІДАННЯ В НАУК. Т-ВІ ІМ. ШЕВЧЕНКА ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ І. ФРАНКА.

Дня 27. ц. м. в год. 5. попол. відбулося засідання всіх секцій Наук. Т-ва ім. Шевченка з відчитами д-ра І. Свєнціцкого та д-ра Я. Гординського, присвяченими творчости І. Франка. Зібрання відкрив короткою змістовною промовою голова Н. Т. Ш. д-р В. Левицький вказуючи на загальні заслуги Франка та зокрема для Н. Товариства. Д-р Свєнціцкий зобразив працю Франка як фільольоґа, зупиняючись на найважніших здобутках нашого вченого та критика, д-р Гординський дав огляд найважніших праць про поета та письменника, що появилися від смерти Франка. Закрив збори радн. С. Громницький, запрошуючи їх узяти участь у святі відкриття нагробника.

По широкому світі.

— На горі Бізамберґ під Віднем пустили в рух нову велику радіостацію.

— Литва хоче будувати твердині над польським кордоном. Литовська армія закупила останніми часами 20 новочасних скорих танків і 15 літаків найновішого типу.

— Ґебельс їде до Риму з кн. Шавмбурґ-Ліпе та керманичем фронту д-ром Леєм. Ґебельса прийме Мусоліні.

— Німецькі залізниці перевезуть даром до Данціґа й назад данціґських горожан, які їхатимуть на вибори з Німеччини або із закордону.

— Анґлійські часописи повідомляють, нібито досі приїхало до Данціґа 8.000 німців, головно гітлерівців.

— Леґаційний секретар французького посольства в Гельсінґфорсі скочив у біллі з 4-го поверха на вулицю та згинув на місці.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ГРЕСЯКА** перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, II. сходи, І. пов. Приймає замовлення по 40 проц. дешевше на мужеські убрання, реверенди. Найліпші матеріяли на складі. 1615 19-20

— **Чи бачили Ви вже** найновіші весняні моделі взуття на виставі в „КОМЕТІ“? А до того ще й ті нечувано низькі ціни? 1568

— **Маґазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 14-50

— **Замісць вінка на могилу І. Франка** Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка у Львові складає 25 зол. на фонд будови нагробника поетові; Наукове Т-во ім. Шевченка 30 зол.; Т-во „Дністер“ 50 зол.; „Самопоміч“ службовиків Народної Торговлі 20 зол.

— **Вистава творів І. Франка** відчинена в Національному Музею (вул. Мохнацького 42). На ній зібрані всі видання творів письменника з його перекладами, науковими студіями та монографіями про Франка. Вистава відчинена разом з відділами новітнього мистецтва до 18-ої год. Вступ для гостей з краю гуртками по 30 сот. від особи.

— **Свято відкриття нагробника І. Франка.** У промові В. Мудрого (в нинішньому числі „Діла“ на 1. стор.) зайшли такі друкарські помилки: в 3. рядку І. шпальти замісць „над виконуванням“ має бути **„виковуванням“; в II. шпальті 3. уступ** „що правда“ має бути **„щоправда“;** в 4. уступі тоїж шпальти замісць „хід псевдонімом“ має бути: **„під псевдонімом“.**

— **Десятиліття Українського Історично-Фільольоґічного Т-ва.** З кінцем травня минає десять літ від заснування в Празі Українського Історично-Фільольоґічного Т-ва. 30. V. 1923 р. відбулося перше прилюдне засідання цього Т-ва. Про розвиток і діяльність Іст.-Філ. Т-ва протягом першого десятиліття його існування буде спеціяльний відчит на ювилейному засіданні Т-ва у вівторок 30. V. 1933.

— **Загальні Збори Українського Т-ва Бібліофілів у Львові** відбудуться в суботу 3. VI. ц. м. в 6. год. веч. у Бібліотеці Н. Т. Ш.

— **§ 19.** Діставмо лист такого змісту: „На підставі § 19. пресового закону прошу помістити таке спростування: У звязку з оголошенням п. Івана Труша „Фальсифікати образів“ у ч. 115. „Діла“ з 8. травня ц. р. заявляю, що неправда буцімто образ п. І. Труша, що находиться у моїй кольекції на виставі є фальсифікатом, бо я особисто образ цей купив у п. Івана Труша у 1922 р., що можуть потвердити свідки, а чого може п. І. Труш не пригадує собі, по причині давнього часу. Хаім Спіннер, Львів, ул. Сикстуська 13“.

— **Особисте. П. Анатоль Кос,** ученик проф. Шухевича, здав 22. ц. м. з відзначенням державний іспит з музики.

— **Нові ректори.** Ректором університету у Вильні вибраний на три роки професор політичної економії Вітолд Станевіч. — Ректором ветеринарійної академії у Львові вибраний знову проф. д-р Брон. Яновський. — Ректором гірничої академії в Кракові вибраний проф. ґеольоґії д-р В. Ґетель.

— **Арештування.** Поліція з Сокільник під Львовом перевела 26. ц. м. ревізію у матуриста Михайла Копача, зам. в Солонці, пов. Львів. Хоч нічого у нього не найшла, казала йому збиратися і забрала до слідчого арешту у Львові.

— **Присипаний піском.** При вул. Зеленій ч. 104 у Львові 20-літній робітник Жигм. Ґотфрід вигортав із подвіря пісок. Земля під ногами запалася йому, він упав у яму, а пісок присипав його. Рятункова стація відкопала його та відставила в грізному стані до шпиталю, бо заломилася йому грудна клітка.

— **Погоня жінки за вломником.** До віллі інж. Гулярського при вул. На Байках ч. 33 І. пов у Львові около 5. год. рано вломився злодій, виломивши крати в вікні. Вкрав золотий годинник, бранзолетку та сиґнет. Коли взявся отвирати кредене, де було столове срібло, збудив інжинірову, що спала в сусідній кімнаті. Вона вибігла з револьвером до їдальні та вломник утік, хоч вона й ще кількох людей гонили за ним вулицею.

— **Обікрав акторку.** Варшавська акторка Богданська (Копчевська) виїзджаючи до Львова, хату свою полишила під опікою субльокатора ротмістра Лявдина. Як вернулася — застала хату майже пусту. Ротмістр сказав, що актор Савіцький (якого він приняв був до хати) забрав килими, книжки, обстановку всього на 3.000 зол. Актор Савіцький каже, що все те закрав ротмістрів чура, тому справу розглядатиме суд.

— **А слідство ведеться...** Аґенція Всхуд довідується з міродатного боку, що слідство в справі ріжних терористичних нападів, між ними й убивство Голувка, ще не скінчене, навпаки ведеться дальше і з огляду на величезний матеріял обіймає велике число осіб на широкому терені. Нині годі передбачити, коли воно буде замкнене, які обвинувачені стануть перед судом і де відбудуться поодинокі розправи.

— **Два шпигунські процеси.** Судова прокуратура у Варшаві веде слідство у двох сензаційних шпигунських справах Соболя і Кілярової та судді Кузьмінського. Слідство скінчиться в половині червня і суд буде розглядати справу в жовтні ц. р.

— **Загадочний топільник.** На території громади Микитинці пов. Станиславів виловили з ріки трупа Мандля Ґрінберґа з Товмача, що лежав у воді 14 днів. На голові небіжчика стверджено три товчені рани. Доходження ведуться.

— **Вкрали касу.** До мешкання Хаіма Теперь в Стрию дісталися в ночі злодії і вкрали залізну касетку, в якій було 1850 долярів, 550 зол., долярівки та ріжні цінні предмети. Поліція глядає за вломниками.

— **Помилка справедливости.** Окружний суд у Рівному засудив був Матія Кошка на 10 літ вязниці за злочин грабіжницького вбивства, якого нібито допустився на спілку з Фед. Олексійчуком. Олексійчук признався до злочину, та виправдувався, що намовив його до цього Кошко. Кошко твердив, що він невинен, 12 свідків доказувало його алібі. В 1931 р. Олексійчук перед смертю зізнав, що обвинуватив Кошка безосновно, бо хотів пімститися на ньому за це, що Кошко кілька тижнів перед злочином не зґодився зізнавати фальшиво в суді. Після тих зізнань Олексійчука, що помер до кількох днів, управа вязниці передала справу прокуратурі в Рівному. Прокуратор не згодився на відновлення справи. Кошко вніс сам просьбу, щоби його справу ще раз розглянули. Найвищий суд уневажнив присуд, поручив справу ще раз переглянути та випустити Кошка на волю. Після 6 літ тюрми, Кошко вийшов на волю.

— **Старий пройдисвіт.** Як повідомляють сербські часописи, до громади Банжістя в Сербії прийшов недавно Іван Аврамович, великий і старий пройдисвіт. Йому минуло 110 років. Ціле своє життя волочився світами. Бував у 50 державах і говорить добре шістьома мовами. Тепер він іде відвідати свою родину, що живе в Македонії, щоби трохи відпочати. Опісля пу-

ститься знову на мандри. Щоби не забути, кілько йому літ, він носить зі собою палицю, на якій кожного року вирізує один карб. Аврамович каже, що надіється прожити 160 років.

— **Трагічна пригода з автобусом.** Як повідомляють з Букарешту, біля місцевости Посади недалеко Сінаї автобус, що їхав шосою, впав у пропасть. Пятеро осіб погибло на місці, 30 тяжко покалічилося.

— **Масова смерть у ріці.** На ріці Кількит біля Токату затонув пором, на якім находилося 50 осіб, 33 особи втопилися, а кількоро пропало без вісти.

З концертової салі.

ЛЮБКА І ХРИСТЯ КОЛЕССИ.

Після довшої перерви знову загостила до нас наша знаменита піяністка Любка Колесса, цим разом зі своєю молодшою сестрою Христею, про яку ми вже писали, чули і читали все якнайкраще. Любка Колесса цим разом бодай чи ще не більше заімпонувала своїм мистецтвом, як попередніми разами. Виконання сюіти Дебюссі — це був архитвір гідний подиву і захоплення. Зрештою на однаковій висоті стояла інтерпретація інших творів. Словом: велика піяністка й велика артистка. Про вроджену родинну музикальність найліпше свідчила **Христя Колесса**, віольончелістка, яка незабаром стане рівнорядною партнеркою своєї старшої „великої" сестри. Покищо вона феноменально талановита, майже закінчена артистка „з божої ласки", яка з дивною, подиву гідною легкістю і суверенністю панує над інструментом. Недостає їй ще дрібниць: більшого звуку, більшої сили, деяких останніх віртуозних вершин техніки, як певности у „доппельгріфах" у дальших позиціях, чи абсолютної чистоти деяких фляжеолетів. Це, зрештою, зрозуміла річ, беручи на увагу зовсім молодечий вік артистки — вік, що дозволяє сподіватися від неї найкращого і справді великого. Хоча вона вже нині знаменита віольончелістка, ми хотілиб бачити її завтра ще більшою, глибшою, на вершинах мистецтва.

У програмі Христі Колессівної находилися: Соната Льокателлі, одна з найважчих у чельовій літературі, дрібні твори віртуозного характеру та „Сюіта" Василя Барвінського. Барвінський — майстер дрібних форм, а головна його сила — лірика, що своїм корінням сягає до нашого фолькльору. У цьому жанрі він у нас на сьогоднішній день одинокий і „без конкуренції". Тому-то такі твори як перша частина „Сюіти" — „Заспів" правдиві перлини не тільки нашої музичної літератури. Та там, де він, не хотячи йти проти канонів форми (очевидно і власного переконання), старається цю форму відповідно почати, перевести й закінчити („Гумореска") виходить деяка одноманітність і самої форми як такої і чисто акустична, беручи під увагу крут доволі нескладної гармоніки, в якому обертається Барвінський. Все-ж такі завваги не можуть (і не хотять) зменшити вартости твору в нашій літературі, тимпаче, що він знаменито відповідає всім вимогам обох інструментів і написаний з тим глибоким пересвідченням, яке позначує всі твори Барвінського і яке так в нього цінимо. Чудово виконана „Сюіта" викликала рясні оплески слухачів виповненої салі для ціненого й любленого в нашому місті автора й обох артисток. ар.

УКРАЇНСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ХОР „БАНДУРИСТ": КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ.

Дуже невідповідну пору вибрав собі студентський хор „Бандурист", улаштовуючи концерт у честь Мазепи в часі між великими національними імпрезами, до того при кінці місяця. Тут і причина, що цей гарний вечір, підготований з великим накладом праці, не стягнув стільки публики, особливо старшої, скільки був би її стягнув напевно в іншому часі.

На програму концерту зложилися: добре виголошена й недовга, хоч дещо за бомбастична промова студ. А. Романюка, деклямація п. Мик. Прагана („Погром чи побіда?" Б. Лепкого), скрипкове сольо п. Б. Левицького („Арія" Баха і „Словянський танок е-моль" Двожака), сольоспіви п. О. Бандрівської („Гомоніла Україна" Лисенка і „Спи, дитинко моя" Людкевича), барітонове сольо проф. Орленка-Прокоповича (нова композиція Кудрика: „Пісня Івана Мазепи" та арії з І. і ІІ. дії Лисенкової опери „Тарас Бульба") і виступи хору „Бандуриста", що відспівав: Лисенка „Іван Підкова" і „На прю", Людкевича „Хор підземних ковалів" і Сметани „Слава героям".

Як бачимо, програма доволі богата й цікава і зложена дуже вміло, тому не диво, що публика живо оплескувала поодинокі точки як солістів, так і великого хору. Щодо виконавців-солістів, то імена їх говорять самі за себе. Зате про теперішній хор „Бандуриста" під проводом п. Омеляна Плешкевича треба сказати, що він зробив дуже корисне враження не тільки добором голосів і прекрасним зіспіванням (всі хористи співали без нот!), але й відповідною інтерпретацією співаних творів. Видно, що новий диригент умів викресати у молодих співаків іскру запалу і веде хор енергійною рукою до наміченої мети.

Акомпанювали: проф. Б. Кудрик, п. Кос і п. Перфецький (зам. заповідженого п. Р. Шухевича).

Концерт закінчився національним гимном, що його відспівала вся саля. І. Н.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Микола Селезінка, парох у Янчині, батько д-ра Ярослава, адвоката в Радехові й п. Ірини Кузьмовичевої, почесний радник Митрополичої Консисторії, незвичайно примірний священик і громадянин, передплатник „Діла" від першого його числа, помер 26. ц. м. в 73 р. життя і 50. р. священства. В. Й. П.!

о. Франц Рабій, б. декан і парох у Самборі від 1908 року, член багатьох українських установ, заслужений священик і громадянин, що м. ін. перевів у 1928 р. коронацію чудотворного образу Матери Божої в головнім вівтарі церкви, помер наслідком довгої недуги серця і склерози у Самборі. В. Й. П.!

ЛЕВ ВОЛОДИМИР ЧАЧКОВСЬКИЙ,

емерит. радник скарбової дирекції, помер нагло 22. травня ц. р. в Буську у 67 році життя. З Покійним зійшов у могилу тихий і дуже скромний чоловік, але небуденної вдачі, якого велику активність і все живу, молодечу рухливість мусіли подивляти всі, що Його знали. Відійшовши з державної служби на емеритуру, не перенісся тим у стан супочинку. Противно, став щойно тоді працювати для народу, як Сам висловлявся, віддаючися всеціло археольогії, а зокрема досліджуванню поверхні терену колишніх княжих городів. Замешкавши на стало в Станиславові, занявся передовсім недалеким Крилосом, колишнім княжим Галичем, де перебував через 5 літ більшу частину року. Там ходив невтомно по всіх полях, часто їздив до дальших сіл, вибирував пильно найменші памятки з княжої доби, розпитував стало за ними та за топографічними назвами, які напроваджували би на давній слід, значним коштом справив комплет копій катастральних мап широкої околиці і зазначив на них всі церквища, могили, укріплення, сліди селищ та всякі інші памятки, виконуючи тим вповні безкорисно ту найбільше мозольну та коштовну підготовчу працю до майбутніх систематичних розкопок. По Крилосі прийшла черга на Теребовлю з її найближчою околицею, відтак на княжий Звенигород біля Бібрки, Белз, а вкінці на колишній червенський город Буськ, де невмолима судьба положила ненадійно конець Його трудячому життю. Вислід усіх своїх теренових дослідів у виді окремих монографічних нарисів з мапами призначив Покійний для Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові для користування ними при дальших археольогічних дослідах на місці, а призбирану при цьому пребагату збірку топографічних назв із півтора-сотні місцевостей відступив Він до опрацювання Історичній Секції НТШ. Все те є великим цінним вкладом до археольогічних дослідів над матеріяльними памятками нашої першої державности та звязує з ними вже нерозлучно імя Покійника, який помер серед розгару наукової праці мов жовнір на полі битви, створюючи собою для кожного матеріяльно забезпеченого емерита гідний наслідування взір невтомного, з переконання щирого та вповні безкорисного, а в потребі й щедрого робітника на полі рідньої науки. Невтомно рухливе, працьовите тіло пригорнула до себе земля княжого города Буська. Нехай вона пером Йому буде! 2025

Дописи.

КАЛУЩИНА.

Свята Свободи і „Сільського Господаря". В іншції сіл повіту відбулися в половині травня ц. р. „Свята Свободи" з приводу 85-ліття знесення панщини в Галичині, улаштовувані місцевими Кружками „Сільського Господаря" разом зі святом „Сільського Господаря". Зокрема величаво випали такі свята у Войнилові і Хотіні, де у процесійному поході під хрести свободи взяла участь велика кількість учасників. Після церковних відправ відбулися святочні сходини членів „Сільського Господаря", на яких відповідні реферати виголосили делегати філії „С. Г." в Калуші.

Вистава „За батька". Амат. гурток при читальні „Просвіти" в Загірю відіграв у неділю 21. травня ц. р. в Калуші виставу „За батька" при вщерть виповненій салі. Весь дохід призначено на остаточне викінчення величавого дому читальні „Просвіти" в Загірю — передмістю Калуша. Гра аматорів, які мають за собою вже неодну виставу, вдоволяюча, зокрема слід підкреслити справді артистичну гру п. І. Короля, що рівночасно режисерував цю виставу.

РОГАТИНЩИНА.

Побої шкільних дітей в Пукові. По святі 3. травня учителька 4-клясової школи в Пукові Зося Махойдувна, розлючена без ніякої причини на діти в другій клясі, стала їх немилосердно бити. Жертвою її побоїв є до 20 дітей, з яких декілька наслідком биття захворіло. Скарги родичів нічого не помогли, деяких, як ось маму скатованого Любомира Свериди та батька побитої К. Онуфрик, згадана учителька ще вилаяла, а навіть дозволила собі на погрози в їх сторону. „За кару" тепер усіх тих дітей, батьки яких приходили на неї скаржитися, та учителька зовсім не питає у школі. Справа ця опинилася вже в суді.

—o—

СПОРТ.

ОКРУЖНІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

Великі окружні легко-атлетичні змагання відбудуться у Львові на Зелені Свята в днях 3. VI. попол., 4. і 5. VI. рано. Ближчі подробиці подамо пізніше.

СТЕП — ПОЩСК 3:2 (2:1).

Змагання за мист. Ц-кляси. Степ заслужено здобув два пункти, без уваги на небезпечні атаки противника, при чому не обійшлося без гострої гри, в наслідку якої воротаря Степу кілька разів важко і небезпечно контужено аж до утрати притомности. Ворота для Степу здобули: Грицай, Грушка та Ваха. Суддював добре п. Мадура.

КАЛУШ. ЧАЙКА (КАЛУШ) — ГАКОАГ (КАЛУШ) 0:1.

Дня 21. травня ц. р. розіграла дружина коп. мяча Т-ва „Чайка" в Калуші футболеві змагання з жид. спортов. клюбом „Гакоаг" з висліддом 0:1. Рішаючий стріл упав у першій мінуті через неувагу воротаря, опісля ввесь майже час тренінг до воріт „Гакоагу"; одначе це не змінює устійненого на початку гри стану в користь „Гакоагу". Наша дружина репрезентувала дуже гарну гру, зискуючи собі симпатії усієї публики. Суддював п. Сікора.

СПОРТ НА ЗАКАРПАТТІ.

МУКАЧЕВО. С. К. „Русь" (Ужгород) — С. К. „Слован" (Мукачево) 3:0 (0:0). Змагання йшли під великою перевагою Руси, яка й вирішила їх певно у свою користь.

УЖГОРОД. Ч. С. К. (Ужгород) — С. К. „Духнович" (Мукачево) 10:0 (6:0). Величезна перевага чеського клюбу, для якого „Духнович", що грав до того з 4 резервовими, не був ніяким противником.

СВАЛЯВА. С. К. „Духнович" (Свалява) — С. К. „Спартакус" (Свалява) 0:0.

—o—

Нові книжки й журнали.

Я. Ярославенко: БЛАГОСЛОВИ БОЖЕ І О, МАТИ БОЖА. Два хорали на мішаний хор, перший до слів В. Масляка, другий М. Підгірянки. Музична накладня „Торбан", Львів, ч. 235. Ціна 1 зол. — Гарна мельодика та легка гармонізація роблять оба хорали цінним набутком для наших популярних хорів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 28 травня год. 3.30 попол. „Випрадена наречена“.

Неділя, 28. травня год. 7.30 веч. „Капітан із Кепеніку“ (гост. вист. Ст. Ярача).

Понеділок, 29. травня год. 7.30 веч. „Капітан із Кепеніку“ (гост. вист. Ст. Ярача).

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 28. травня год. 5.30 поп. „Фройляйн Доктор“.

Неділя, 28. травня год. 7.30 веч. ост. виступ Нори Ней, Евг. Бодо, Вікт. Белицького і Вл. Грабовського у пєсі Романа Невяровича „Люди на продаж“.

Понеділок, 29. травня год. 7.30 веч. премієра „Нескоплний“ Е. Волеса.

Кіна.

АДРІЯ: „Примарні ночі Льондону“.
АПОЛЬО: „Біла отруя“ (на осн. Марчинського).
АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону“.
КАСІНО: „Бастер Кітон як посередник кохання“.
КОЛІСЕЙ: „Мадам Гільотін“ і ревія „В сяйві сонця“.
КОПЕРНИК: „Мадам Батерфляй“.
МАРУСЕНЬКА: „Мадам Батерфляй“.
МІРАЖ: „Пекло заздрощів“.
МУЗА (давн. „Оаза“): „Погромники просторів“.
ПАЛЯС: „Екстаза“.
ПАН: „Ліцитація кохання“, „24 години“.
ПАСАЖ: „Франкенштайн, „Вітер від моря“.
СТИЛЕВЕ: Бастер Кітон як „Добродій людей“, ревія: „Ми не боїмося нікого:“
ХИМЕРА: „Люди в готелі“.
УТІХА: „10-х із Павяка“ та ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 28. травня 1933.

Братислава (279,3) 17.45 Танк. музика, **Міляно** (331,4) 12.30 Муз. всячина; **Берлін** (419) 11.00 Макс Гальбе читає вийімки із вл. драми, 20.05 Оп. арії; **Білгород** (429,7) 19.00 Славянська музика; **Прага** (488,6) 20.00 „Гарна Олена“ оп. Офенбаха; **Відень** (518,1) 10.30 Капеля, 16.00 Кам. музика, 22.30 „Гінібер-Герібер“ ком. Нестроя; **Мінхен** (532,9) 15.15 Пісоньки, мельодії; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра, 19.15 Спів, 20.00 Лістове „Реквієм“; **Харків** (937,5) 9.00 Пісні, 15.10 Квартет, 18.00 Український концерт, 19.00 Концерт із „Березілю“; **Москва** (1000) 17.25 „Пікова дама“ оп. Чайковського (ВЗСПС 1304,3) 17.25 „Русалка“ оп Даргомижського (Досв. 720 м.).

Понеділок, 29. травня 1933.

Братислава (279,3) 16.10, 18.05 Концерт; **Міляно** (331,4) 11.15, 17.00 Муз. всячина, 20.45 Концерт; **Штутгарт** (360,6) 10.10 Спів, 10.40 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 15.00 Спів, 20.00 Веселий вечір, 22.05 Концерт; **Берлін** (419) 20.15 „Іфігенія в Авліді“ оп. Глюка; **Рим** (441,2) 12.00 Капеля, 15.30 Альтівка, 17.25 Давня музика на давніх інструментах, 20.30 Віденська суч. музика, 22.15 „Глік мус ман габен“ оп. Професа; **Будапешт** (550,5) 19.00 Скрипка, 19.50 Мадярська пісня, 20.30 Концерт; **Харків** (937,5) 9.00, 10.00, 15.00 Концерт, 13.50 Авдиція, 16.30 Концерт для дітей, 17.40 Мист. трансм., 18.00 Оп. арії та дуети, 19.00 Солісти; **Москва** (1000) 18.30 „Тоска“ оп. Пуччінія (Сталін 424,3), 17.25 „Полумя Парижа“ балет Глебова (Досв. 720 м.).

Неділя, 28. травня 1933.

10.45 Грамофон, 11.15 Легкоатл. змагання, 12.10 Трансм. з Варшави: Муз. поранок, 15.05 Музика, 16.00 Програма для молоді, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.45 Вибір звання для дівчат, 17.00 Фортепян, 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Всячина, грамофон, 19.20 Комунікат Т-ва плекання коней, 19.25 Авд. „Фейр плей“ на осн. Кобіно, 20.00 Весела авдиція, 20.30 Трансм. з Варшави: Концерт, Спортові вістки, 22.30, 23.00 Танк. музика.

Понеділок, 29. травня 1933.

12.10, 16.15 Грамофон; 15.15 Господарський комунікат; 15.35 Грамофон, Сільва рерум; 16.00 Відч.: Львівські акад. школи; 16.25 Лекція фр. мови; 16.40 Відч.: „Реформа сусп. обезпечення“; 17.00 Солісти; 18.00 Фр. промова Гремспергера; 18.15 Легка музика; 19.00 Жін. часописи; 19.15 Всячина; 20.00 „Ріголето“ оп. Вердія з грам. плит, Спортові вістки; 22.15 Три знаки запиту; 22.30, 23.00 Танк. музика.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У Львові Банк Польський платив у суботу вполудне за доляра 7.60 зол. У приватних оборотах 7.62 зол.

У Варшаві в суботу вполудне курс доляра нараз упав. Оферували приватно доляри по 7.50 зол., та не було відборців, Золоті доляри 9.15 зол.

Золоті рублі 4.885 зол.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	30·50	31·—
Пшениця збірна	27·50	28·—
Жито одноціле	15·25	15·50
Жито збірне	14·25	14·50
Ячмінь двір. одноцілий	13·25	13·75
Ячмінь на мливо	11·—	11·25
Овес галицький	13·75	14·25
Овес замоклий	9·—	9·50
Кукурудза краєва	13·75	14·25
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	13·—	15·—
Горох пів-Вікторія	18.—	20·—
Горох полевий	14·—	16·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	7·50	8· —
Вика сіра	6·50	7·—
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·—	13·50
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·00	8·25
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	7·50	7·75
Висівки пшеничні	7·25	7·50
Пшоно	25·50	27·50
Просо краєве	15·50	16·50
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. за.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	32·—	32·50
Пшениця збірна	29·—	29·50
Жито одноціле	16·75	17·—
Жито збірне	15·75	16·—
Ячмінь на мливо	12·50	12·75
Овес збірний	10·25	10·75
Мука пшен. люксусова	60·50	61·—
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип уряд.	31·—	31·50
Висівки житні	7·50	7·75
Висівки пшеничні	8·—	8·25
Крупи ячмінні грубші	24·—	26·—
Пшоно ч. 1	37·—	39·—
Пенцак ч. 10	24·—	26·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“:

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня від 22. до 27. травня: масло 2.40 зол. 27.V.: молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 2.60—2.80 зол. Тенденція знижкова.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція прив. жін. учит. семинарії СС. Василіянок у Львові (вул. Потоцького 95) подає отсим до відома, що в шк. році 1933/34 буде вести згідно з новими шкільними законами отсі роди шкіл: а) **6-клясову вселюдну школу,** до якої можуть вписуватися також хлопці до кляс 1—4. Ця школа є зразковою школою вправ для кандидаток учительської семинарії. б) **І. клясу гімназії нового типу,** до якої будуть приняті учениці, що покінчили 12 років, щонайменше 6 відділів вселюдної школи, або II. клясу давньої гімназії, або вчилися приватно. в) **III., IV. і V. курс учит. семинарії.** Зголошення вписів приймає Дирекція кожного дня між год. 8—13. перед пол., від позамісцевих почтою. Вступні іспити до гімназії, як також на III. і IV. курс учит. сем., відбудуться в днях 16. і 17. червня ц. р. від год. 9. рано. **Школа має права державних шкіл** і є положена в найздоровшій части міста. При школі є виховний інститут, ведений фаховими силами. — **о. В. Лициняк, директор.** 2—3

Важне для Тернопільщини. Загальні Збори членів Українського Банку Кооперативного в Тернополі відложені на день 29. червня ц. р. — **Надзірна Рада.** 2008

До фахово-доповнюючої школи Р. Ш. у Львові, пл. св. Юра ч. 5 приймають дівчат кравецького фаху, а також і тих, що бажають термінувати в капелюшництві, трикотарстві, у фотографів, фризієрів і ін. Вимоги: скінчений 14 рік життя, 4., 5., 6. або 7. кляса всенародньої школи, також і сільської, здібність та хист до вибраного звання. В школі дістають теоретичну науку: релігії, української і польської мови та кореспонденції, рахунків з книговодством, кооперації, гігієни, співу і фізичні вправи. Учениці доповняють та поглиблюють свою фахову освіту практичними вправами на годинах шиття і крою. Вчать кваліфіковані сили. Школа має концесію і дає право на визволення. Вписове 5 зол. Наука безплатна. Триває 2 і 3 роки, відповідно до підготовки, з якою приходять учениці. Для замісцевих бурса при вул. Бічній Янівській ч. 12. Вписи приймає щоденно в передполудневих годинах — **Управа Школи.**

Т-во Охорони Воєнних Могил повідомляє, що похоронне заведення „Харіс“ Львів, ул. Корнякта ч. 3 добровільно зголосило даток на упорядковання воєнних могил на Янівськім цвинтарі в висоті 10 проц. від проданих вінків і шарф на Зелені свята. 2024

Заклик. Дня 3. червня 1933 р. святкують найстарші українські дівочі школи У. П. Т. ім. Шевченка у Львові **35-літній Ювилей** свого істнування, сполучений зі здом усіх колишніх учениць. Програма: 1. Збірка у школі при вул. Мохнацького в 8-ій год. рано; 2. Богослуження у Волоській церкві в 9-ій год. рано; 3. Поворот до школи й спільна знимка; 4. Святочна Академія в салі Лисенка о 12-ій год.; 5. Спільний чай. Зголошення (на евентуальний нічліг), привіти й датки на ювилейний дар просимо слати на адресу: „Управа Дівочої Школи ім. Шевченка — Львів, Мохнацького ч. 12“. Повідоміть Товаришок! 2020

Загальні Збори членів туристично-краєзнавчого Т-ва **„Плай“** у Львові відбудуться **у вівторок 6. червня 1933 год. 18-а в „Українській Бесіді“** вул. Рутовського 22 з отсим порядком дня: 1. Відчитання і приняття протоколу останніх Зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу. 3. Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії Виділові. 4. Вибір нового Виділу. 5. Внесення членів. — **Виділ.**

На бідного матуриста зложили: Ольга Сухова, Войткова 2.— зол., Онуфрій Курдидик, Калуш 2.— зол., Евгенія Шмидова, Сілець 5.— зол.

В прив. жін. гімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша ч. 17 а) вступні іспити до вищих кляс (IV—VII) давного клясичного типу, як і до IV—V-ої кляси гуманістичного типу відбудуться в днях 7—10. червня, виїмково ще і в днях 15.—16. червня. Вступні іспити до II-ої кляси давного клясичного типу й до І-ої кляси нового уладу, яка заступить дотеперішню III-у клясу, відбудуться в днях 15—16. червня, виїмково і в раншім речинці. Зголошуватися треба до 7-го, зглядно до 15. червня. При гімназії є інститут, у якому учениці можуть мати вигідне приміщення. Ближчі інформації подає що-днини управа гімназії. — За Управу: **д-р В. Щурат.** 2026 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВІЛЛЯ „Надія“ Черче поручає Вп. П. Гостям-лікуванцям свої гарні, сонячні з комфортом уладжені покої. В першому сезоні ціни значно знижені. 1975 3-5

6-ТИ ТИЖНЕВИЙ курс крою за зниженою оплатою у **Вищій Кравецькій Школі** розпочинаю 1. червня. Вписи **М. Козловська**, Академічна 22, І. п. 1971 7—7

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант з 3 і піврічною практикою шукає посади в адвоката. Зголошення слати до Адміністрації під „Солідний“. 2011 2—2

2 ПОКОІ, кухня, балькон, комфорт до винайму, Генінга 20, І. 2007 2 - 2

ПРИЙМЕМО 4 інтелігентні панночки до обслуги гостей. Вимагана кавція. Зголошення особисто 8—9 рано **Вітаміна**, Костюшка 3. 2006 2—2

ПОТРІБНА поважна інтелігентна бездітна жінка до управи дому у священика вдівця. Зголошення: Уряд парохіяльний Горожанка п. в місці. 2021

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло“ За редакцію відповідає Олександер Костик.